

Рецензія

доктора педагогічних наук, професора,

Митника Олександра Яковича

на дисертацію **Сі Цзечень**

на тему «Формування соціальної відповідальності студентів

засобами проєктних технологій»,

представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії

за спеціальністю: 011 Освітні, педагогічні науки

Стрімкі і незворотні соціально-економічні зміни в розвитку нашої держави потребують посилити спрямування системи вищої освіти в Україні на підготовку не лише кваліфікованих, а й соціально відповідальних, соціально та творчо активних, ініціативних, конкурентоспроможних фахівців. З огляду на це, дослідження Сі Цзеченя, присвячене проблемі формування соціальної відповідальності студентів засобами проєктних технологій, слід визнати актуальним і своєчасним.

Дисертаційна робота відзначається збалансованістю теоретичного, практико-зорієнтованого та емпіричного матеріалу, характеризується обґрунтованістю нових наукових положень. Автор дисертації у цілому коректно визначено об'єкт, предмет, мету дослідження, а також наукові завдання. Структура дисертації є досконалою за логікою та послідовністю викладення наукового матеріалу.

У роботі здійснено ґрунтовний аналіз змісту поняття «відповідальність», запропоновано визначення соціальної відповідальності, а також поняття «формування соціальної відповідальності особистості», презентовано особливості формування соціальної відповідальності студентів в діяльності закладів вищої освіти.

Заслуговує на увагу запропонована дисертантом педагогічна модель формування соціальної відповідальності студентів засобами проєктних технологій та її теоретичне обґрунтування. Цінним доробком у педагогічну теорію є, на нашу думку, визначені педагогічні умови, за яких система професійної підготовки майбутніх фахівців набуває розвивального характеру. Цінним для викладачів закладів вищої освіти є, на нашу думку, розроблені здобувачем завдання, які доцільно розв'язувати в освітньому процесі, застосовуючи певний метод: мозкової атаки, генерації, змагання, гри. Ретельно охарактеризовано процес застосування технологій проєктування, а саме презентовано розробку, реалізацію та захист студентських соціальних проєктів, а саме: молодіжного хабу «Молоді для молодих»; проєкту «Подаруй надію людям», проєкту «Якщо не ти, то хто?»; благодійного проєкту для студентської

молоді «Життя без насильства» та інших. Шляхом порівняння кількісних та якісних показників щодо рівнів сформованості соціальної відповідальності студентів на констатувальному та контрольному етапах педагогічного експерименту дисертантом було доведено дієвість педагогічних умов оптимізації формування соціальної відповідальності студентів засобами проєктних технологій.

Визначені здобувачем завдання дослідження можна вважати розв'язаними, що підтверджують загальні висновки, викладені у дисертації. Висновки повні та ґрунтовні. Результати та висновки дисертаційного дослідження з достатньою повнотою відображені у публікаціях Сі Цзеченя.

Між тим при загальному позитивному враженні від роботи вважаємо за необхідне виказати певні зауваження, побажання та рекомендації.

1. Необхідно конкретизувати наукову новизну дослідження. Дисертантом зазначено, що вперше визначено та теоретично обґрунтовано: поняття «соціальної відповідальності» як інтегративної якості особистості, що виступає показником її соціальної зрілості і визначає її поведінку на основі усвідомлення соціальних норм, цінностей. Проте, на сторінці 34 дисертації зазначено, що як інтегративну якість особистості, яка виступає показником її соціальної зрілості розглядає соціальну відповідальність І. Гладишева. Може здобувачем уточнено зміст базового поняття дослідження.

2. Вважаємо не зовсім коректним визначення педагогічних умов формування соціальної відповідальності студентів, запропоноване на с.107 дослідження, у якому педагогічні умови ототожнюються з додатковими педагогічними засобами впливу. Але, наприклад, збільшення частки форм соціально-виховної роботи, що зазначено у першій, запропонованій здобувачем, умові, не є засобами впливу.

3. У дослідженні вказано, що у формуальному експерименті впроваджено педагогічні умови та відповідні форми та методи формування соціальної відповідальності студентів засобами проєктних технологій (ст.110). Хоч серед умов є «удосконалення методів соціально-виховної роботи, збільшення частки форм соціально-виховної роботи». У такому разі, чому у дисертації не окреслено, які додаткові, не зазначені в умовах методи та форми, було впроваджено.

4. Вважаємо не коректними словосполучення «компоненти педагогічних умов», «формування м'яких компетентностей» (ст. 107)

5. У дисертації зазначено, що протягом трьох років впроваджувалась експериментальна програма (ст.109). Доцільно експериментальну програму представити у дослідженні.

6. Робота не позбавлена стилістичних, орфографічних та пунктуаційних помилок.

Означені зауваження і пропозиції не зменшують наукову та практичну цінність проведеного Сі Цзеченем дисертаційного дослідження, що дозволяє зробити наступний висновок.

Висновок. Дисертація «Формування соціальної відповідальності студентів засобами проєктних технологій» є самостійною, завершеною науковою працею, що відповідає вимогам нормативних документів, а її автор - Сі Цзечень заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю: 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри практичної психології

Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

Олександр МИТНИК

зав. канцелярією Українського державного
університету імені Михайла Драгоманова

» 10 2025 р.